

Bijen in de Tuin van Noord

Het gaat slecht met de wilde bijen, meer dan de helft van de soorten staat op de rode lijst en is dus in meer of mindere mate bedreigd¹. Elke bijensoort van de Rode Lijst heeft eigenaardigheden zoals een speciaal dieet of een speciale nestelplek. Op ons buiten komt één rode lijst soort voor die bedreigd is. Het gaat om de blauwzwarte houtbij. De blauwzwarte houtbij boort voor het nest gaten in dood hout en is één van de grootste bijensoorten van Europa. De soort komt vooral voor in Zuid-Europa maar trekt, vermoedelijk door klimaatverandering, naar het noorden.

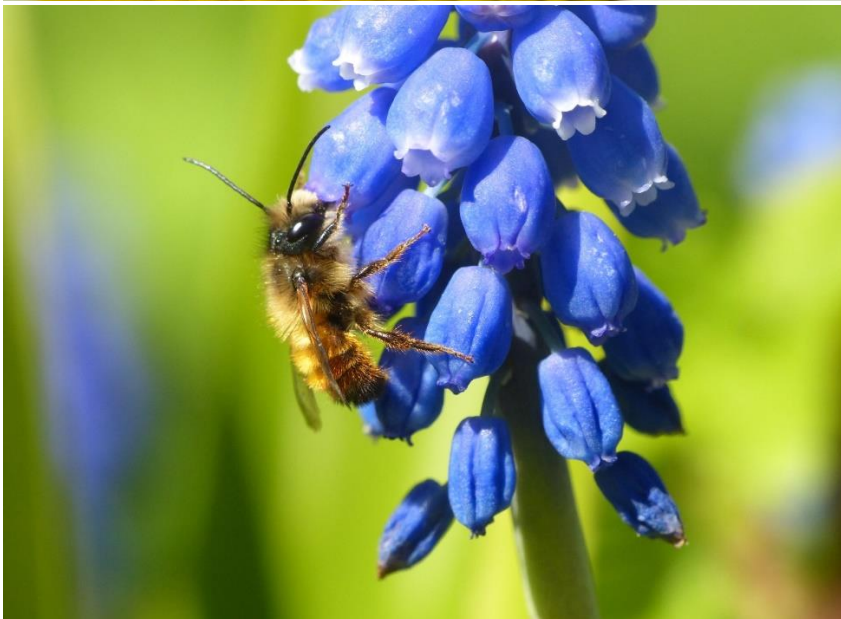
Blauwzwarte houtbij op tuinvereniging Ons Buiten. Foto: Eva Eradus

Er zijn in totaal 44 soorten bijen in de Tuin van Noord gevonden. Iedereen kent natuurlijk de honingbij maar er zijn veel meer soorten bijen, dit zijn wilde bijen en de meeste leven solitair. Er zijn relatief veel soorten zandbijen (10), hommels (9), groefbijen (6) en wespbijen (5) in de Tuin van Noord gevonden. Zandbijen en groefbijen nestelen in de grond en hebben hiervoor kale stukken lichte grond nodig waarin ze makkelijk kunnen graven. Enkele soorten groefbijen leven vertonen sociaal gedrag en leven in een groep, net als hommels en honingbijen. Wespbijen zijn parasitaire bijen en leggen hun eitjes in nesten van zandbijen.

1. Een waargenomen zandbij op Tuinvereniging Ons Buiten is de grijze rimpelrug. Foto: Sam Gobin
2. Een smaragdgroefbij. Foto: Lotte Mens

Andere bijen nestelen in holle plantenstengels of gaten in hout en maken dan ook gebruik van de bekende bijenhôtels. Dit zijn bijvoorbeeld de metselbijen en behangersbijen waar ook een paar soorten van zijn aangetroffen op de tuinvereniging.

3. Een tronkenbij verzamelt stuifmeel op de margriet en is een voorbeeld van een waargenomen soort die gebruik maakt van de bijenhôtels op tuinvereniging Ons Buiten. Foto: Lotte Mens

4. Rosse metselbij op tuinvereniging Ons Buiten. Maakt ook gebruik van bijenhôtels. Foto: Lotte Mens

Hommels behoren ook tot de wilde bijen en vormen net als de honingbij een kolonie. Ze bouwen een nest in oude muizennesten, vogelnesten, nestkasten, boomholtes of composthopen. Deze verschillende nestgelegenheden zijn op een tuinvereniging wel te vinden! Hommels zijn generalisten, dit betekent dat ze het stuifmeel van verschillende soorten planten gebruiken. Generalisten zijn heel belangrijk voor de bestuiving van onze gewassen. Op het tuincomplex komen maar liefst 7 soorten uit de top 10 van meest

generalistische bijensoorten voor: namelijk 5 soorten hommels, de gewone maskerbij en de gewone geurgroefbij ². Dit komt goed van pas op een volkstuin waar voldoende bestuiving belangrijk is. De honingbij is ook een generalist en wordt op tuinvereniging Ons Buiten gehouden. Honingbijen worden vaak gezien als belangrijke bestuiver maar uit onderzoek blijkt echter dat wilde bijen efficiënter bestuiven en dat de honingbij concurreert met de wilde bijen^{3,4}.

Akkerhommel op tuinvereniging Ons Buiten. Foto: Lotte Mens

Maskerbijen. Foto: Lotte Mens

Honingbij op tuinvereniging Ons Buiten. Foto: Lotte Mens

Sommige soorten bijen zijn juist in meer of mindere mate specialistisch, ze verzamelen dan alleen het stuifmeel van één specifieke plant of van een groep planten. Deze soorten zijn hierdoor veel kwetsbaarder. Ook deze soorten komen in de Tuin van Noord voor. Zoals de grote klokjesbij die alleen op klokjesbloemen (campanula) foerageert, de andoornbij, die

alleen van bosandoorn en moerasandoorn eet, de wormkruidbij, die het stuifmeel voornamelijk op boerenwormkruid verzamelt en de lathyrusbij, die alleen het stuifmeel van vlinderbloemigen verzamelt.

Andoornbij op tuinvereniging Ons Buiten. Foto: Roy Kleukers
Bosandoorn, waardplant van de andoornbij. Foto: Lotte Mens

1. <https://www.bestuivers.nl/rodelijst>
2. <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/leerstoelgroepen/omgevingswetenschappen/plantenecologie-en-natuurbeheer-1/welke-planten-moet-je-inzaaien-als-je-wilde-bijen-wilt-bevorderen.htm>
3. <https://www.bestuivers.nl/belang/in-landbouw>
4. <https://www.bestuivers.nl/concurrentie>